మనిషిగా బతకాలి!

'సుచరిత'

మధ్యాహ్నం మూడు గంటలయింది.

సూర్యకిరణాలు పడి మొక్కల ఆకులు మెరుస్తున్నాయి.

అశ్విని గది కిటికీ దగ్గర నిలబడి చూస్తోంది.

కళ్ళు అన్నింటినీ చూస్తున్నా ఏదీ మనసుమీద ముద్రితం కావటం లేదు. అందుకని ఆందోళన! అర్థంలేని ఆరాటం! ఏమవుతుందో!

క్షణాలు గంటల్లా గడుస్తున్నాయి.

హాల్లో చెప్పుల చప్పుడు! అశ్విని గుండె లబ్, డబ్ లు కొట్టింది గబగబా!

"మజ్జిగ తాగుతారా?" తల్లి అడుగుతోంది. సమాధానం వినిపించలేదు

అశ్వనికి.

"వెళ్ళినపని ఏమయింది?"

"చాలా బాగా అయింది!" గొంతులో వెటకారం.

"అబ్బ, చెప్పండీ."

"వాళ్ళు మెత్తగానే మాట్లాడారు. అతనే ఆరు వేలకు పైసా తగ్గటానికి వీల్లేదని పట్టుపట్టి కూర్చున్నాడు."

'అదేమిటీ?'

"ఏవో అప్పులున్నాయిట అవి తీర్చుకోవాలిట. తీరాచూస్తే అతనికి ఒక్క పైసా చేసే ఆస్తిలేదు. చదివింది యింజనీరింగ్! ఇప్పట్లో వుద్యోగం దొరికే ఆశలేదు. ఇప్పుడు ఉన్నది యేదో టెంపరరీ వుద్యోగం. ఏమిటో....ప్రేమ.... ప్రేమ అంటుంది. అలాంటి వాడికి పిల్లనెలా యివ్వటం!" తండ్రి కంఠంలో ఆవేదనకి అశ్వని మనసు కెలికినట్టయింది.

ఖచ్చితంగా ఆరువేలు కట్నం కావాలన్నాడు గోపాల్! ఇన్నాళ్ళూకంటున్న కలలన్నీ గాల్లో కలిశాయి! ఇంక అతనికీ మిగతా పురుషులకూ ఏమిటి తేడా? ఏమీ లేదు! వాళ్ళకు మనసు—ప్రేమా వీటితో పనిలేదు. స్త్రీ భావించినంత సున్నితంగా దేన్నీ చూడరు.

అశ్వని కళ్ళనిండా నీళ్లు వచ్చాయి.

హాల్లో తండ్రి చెబుతున్న మాటలు వినిపించుకోలేదు. ఇంకెందుకీ అనవసరపు ఆశలు! ఆరువేలు కాదుగదా యీ సమయంలో ఆరువందలైనా తండ్రి పుట్టించలేడు. ఎవరైనా ఏం చూసి అప్పు యిస్తారు.

బడి పంతులికి వేలు అప్పు యిచ్చే ధర్మాత్ములెవరు?

అశ్వని తడికళ్ళతో కిటికీలోంచి ఆకాశంవైపు చూసింది.

*　　*

చీకటి చుట్టూ వీరవిహారం చేస్తోంది. అశ్వని పిచ్చిగా తలగడకి మొహం రుద్దుకుంటోంది. తండ్రి వంటింట్లో అన్నం తింటున్నాడు.

గిన్నెల చప్పుడు వినిపిస్తోంది.

'అశ్వని అన్నం తిన్నదా?" తండ్రి అడుగుతున్నాడు.

'లేదు. ఆకలి లేదంటే ఎంత బతిమాలినా, విసుగొచ్చి వూరుకున్నాను. మధ్యాహ్నంనుంచీ గదిలోంచి బయటికే రాలేదు, కామాక్షి విచారంగా అంటోంది.

'ఒక్కగానొక్క ఆడపిల్ల. దాని పెళ్ళి సమస్యకావటం ఎంత విచారకరం! పిచ్చిపిల్ల. దాన్ని చూస్తుంటే గుండె తరుక్కుపోతూంది?

ఒక్కనిమిషం నిశ్శబ్దం.

హఠాత్తుగా తండ్రి అంటున్నాడు, కామాక్షి! ఇల్లు తాకట్టుపెడితే?"

'ఇల్లా?" తల్లి గొంతులో ఆవేదనా, ఆరాటం.

పరోక్షంగావింటున్న అశ్వని ఉలిక్కిపడింది.

"అవును. ఇల్లు తాకట్టు పెడతాను.

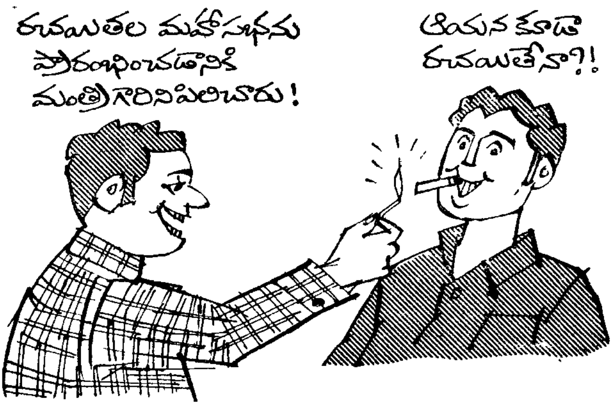

తర్వాత నెమ్మదిగా తీర్చుకోవచ్చు.'

''తర్వాత నెమ్మదిగా ఎలా తీరుస్తారు? మీకు వెనక ఏముందీ? వచ్చే జీతంతో యిల్లు జరగటమే కష్టంగా వుంది. ఉన్న ఒక్క యీ నీడా పోతే మన గతి ఏమిటి? ఇద్దరు పసివాళ్ళు వున్నారే, వాళ్ళసంగతి మర్చిపోయారా? ఇల్లు కూడా పోతే అనాథల్లా గోచీలతో వీధిలో చెట్టుకింద మమ్మల్ని నిలబడమంటారా?'

కామాక్షీ! ఎందుకంతదూరం ఆలోచించి కొండంత చేస్తావు? ఒక్కగానొక్క ఆడపిల్ల. ఇంటికి దీపం! అది సుఖంగా, సంతోషంగా వుండటంకంటే మనకేం కావాలి!

''అవును. కాదనను. కాని తర్వాతిది ఆలోచించండి.''

''నాకు ప్రమోషన్ రావచ్చు హెడ్ మాస్టర్‌గా. అప్పుడు మన స్థితి ఇంకొంచెం బాగుకావచ్చు.'' తండ్రి నవ్విన శబ్దం.

ఆఁ! ఈ మాటలు నా పెళ్ళి అయినప్పటినుంచీ వింటూనే వున్నాను." తల్లి మూతి విరుపు.

అశ్వనిగుండె బాధతో నిండిపోయింది. పెళ్ళికోసం తనవారందరినీ అనాథలుచేసే స్వార్థపరురాలా తను? ఎన్నటికీ కాదు. పోనివ్వు. గోపాల్ చేసుకోకపోతే తనకేం జీవితం జరగదా! నిజంగానా? గోపాల్ లేకపోతే జీవింతం సుఖంగా గడపగలదా తను! అతనిమీద పెంచుకున్న ఆశల మాటేమిటి? అతనికి అంత తనూ, తన ప్రేమా అవసరం లేకపోతే తనెందుకు పట్టుకు వేళ్ళాడాలి! తనుమాత్రం అతనిలా ఎందుకు చంపుకోకూడదు! రేపొకసారి గోపాల్‌ని కలవాలి అనుకుంది అశ్వని.

* *

"అశ్వనీ!"

ఇసుకలో కాళ్లు యీడుస్తూ నడుస్తున్న అశ్విని వెనక్కి తిరిగి చూసింది.

గోపాల్ చకచకా నడుస్తూవచ్చి కలిశాడు. "ఎన్నిసార్లు పిలిచినా పలకవేం?"

"సారీ. విన్పించలేదు." బలవంతాన నవ్వి అంది. "నీతో కొంచెం మాట్లాడాలి. అలా కూర్చుందామా?"

"పద" అంటూ అశ్విని చెయ్యి పట్టుకున్నాడు.

అతనివంక చూసి వూరుకుంది అశ్విని.

ఇద్దరూ పున్నాగ చెట్టుకింద కూర్చున్నారు తెల్లని యిసుకలో.

దూరంగా పిల్లలు బండ జారుతూ కోలాహలంగా అరుస్తున్నారు.

పడమటన ఆకాశం, కొత్త పెళ్ళికూతురి జడమీద కట్టిన కనకాంబరాల దండలా వుంది.

"ఏమిటి మాట్లాడాలన్నావు?" ఎటో పరధ్యాసగా చూస్తూన్న అశ్విన్ని అడిగాడు గోపాల్.

అశ్విని తలతిప్పి అతనివంక సూటిగా చూసింది. "నువ్వు నన్ను ప్రేమిస్తున్నావా? మన మధ్య వున్నది ప్రేమేనా?"

"ఇప్పుడు సందేహం ఎందుకు వచ్చిందో, అంతా అయిపోయి పెళ్లి మాటలు మాట్లాడుకుంటూంటే! అయినా అడిగావు గాబట్టి చెబుతున్నా, నా గుండె చీల్చి చూడు రుజువు కావాలంటే.' నవ్వాడు గోపాల్.

"పరిహాసం కాదు, గోపాల్! నువ్వు నన్ను అంతగా ప్రేమించేటట్లయితే.... మా నాన్నగారితో. కట్నం విషయంలో అంత ఖచ్చితంగా మాట్లాడగలిగావంటే.. ఆరువేలకు ఒక్క పైసా తగ్గించనన్నావని తెలిశాక నువ్వు నిజంగా నన్ను ప్రేమిస్తున్నావా అని అనుమానం వచ్చింది."

"అదా?" గోపాల్ మొహం ఎర్రనయింది. 'అశ్వనీ! కట్నం అడిగాను. నిజమే కానీ, అందులో ఒక పైసాఅన్నా నా స్వార్థంకోసం కాదు. నా అప్పులు తీర్చుకోడానికి అంతే. అశ్వనీ! మాకు వుండే ఒకటి అరా ఎకరం నేను పెద్దవాడిని అయ్యేసరికే ఖాళీ అయింది. నేను అడుగుతున్న కట్నండబ్బు అంతా నా చదువుకోసం అయింది. నేను పెళ్లికి కట్నం తీసుకుంటాననీ అప్పు తీర్చగలననే ఆశతోనే నాకు అప్పులు యిచ్చారు; అంతా వెనక చిల్లికానీ ఆస్థిలేనివాణ్ణి. గవర్నమెంటువారి ధర్మమా అని నా యింజనీరింగ్ పూర్తి అయ్యేసరికి వుద్యోగాలు లేవు. ఇప్పుడు నేను చేసే వుద్యోగమా టెంపరరీ! ఇంక అప్పులు తీర్చే దారి ఏది?"

అశ్విని మాట్లాడలేదు.

"నాకూ ఆదర్శాలు వున్నాయి. కాలేజీ జీవితంలో నేనూ లెక్చర్లు దంచినవాడినే. కానీ యీనాడు నేను దగాకోరుగా, అప్పు ఎగవేసే అవినీతిగాడిగా వుండకుండా వుండాలంటే ...'

అశ్విని మధ్యలో అందుకుంది.

''కాని మా నాన్న అంత డబ్బు తేలేదన్న సంగతి నీకూ తెలుసు. నా తర్వాత యింకా పిల్లలు వున్నారు. మా నాన్న నాకు అంత కట్నం ఇవ్వాలంటే అప్పుల్లో మునగాల్సిందేగా!''

''అదే నేను చెప్పేది, అశ్వనీ! మీకు కనీసం మీ యిల్లు చూసి అయినా అప్పు యిచ్చే నాథుడు వున్నాడు. నాకు స్వంత యిల్లుగానీ, భూమిగానీ లేవు. ఉద్యోగంలో స్థిరపడగలననే ఆశ లేదు. పెళ్ళి కొడుకుగా ఏనాటికయినా నాకో అర్హత సంపాదించి పెట్టేది యీ నా డిగ్రీనే! అందుకే నేను పెళ్లి అనేది చేసుకుంటే, నా అప్పులు తీర్చగల కట్నంతెచ్చే అమ్మాయినే చేసుకుంటాను.''

అశ్వని విసురుగా తల ఎత్తింది.

'నీ ప్రశ్న నాకు తెలుసు, అశ్వనీ! మరి నన్ను ప్రేమించానని ఎందుకు మభ్య-

పెట్టావు అంటావు, అంతేగా? మొన్న మీ నాన్న వచ్చి మాట్లాడేవరకూ నేను నీతో ఏవయినా ప్రేమకబుర్లు చెప్పానా? పొరపాటున ఒనా యింకో విషయం నేను ఎత్తానా? లేనిపోని ఆశలు కల్పించుకోటం నాకు నచ్చదు. '

అశ్విని తల వంచుకుని గుప్పిళ్ళతో యిసుక ఎత్తి పాదాలమీద పోసుకుంటోంది. మొహం తెల్లగా పాలిపోయి వుంది. కళ్ళు వాల్చుకోడంవల్ల ఎలాంటి భావాలూ వ్యక్తం చేయడంలేదు.

గోపాల్‌కి జాలి వేసింది. మృదువుగా అన్నాడు: 'సారీ, అశ్వనీ! నిజం ఎప్పుడూ నిష్ఠూరంగానే వుంటుంది. నా లాంటి డిగ్రీతప్ప ఏ అర్హతా లేనివాడు అంతంత కట్నం అడగటం తప్పే. కాని వేరే దారి ఏది? ఇంతకీ నాన్నగారు ఏమంటారు? '

"ఇంకా ఏమీ అనలేదు." అశ్విని నిస్పృహగా అంది.

అతనికి తన బాధ ఏమీ పట్టదు. తన హృదయం ర్థం చేసుకోడు. తన చుట్టూ గీసుకున్న పరిధి దాటి ఒక్కడుగయినా యివతలికి రాడు.

"చీకటి పడింది. ఇంక వెళ్దామా?" గోపాల్ లేస్తూ అన్నాడు.

అశ్విని నిట్టూర్చి లేచింది.

లాభం లేదు. వున్న ఒక్క ఆశా పోయింది. కట్నం తీసుకోకుండా అతను పెళ్లి చేసుకోడు. అంత కట్నం తన తండ్రి యివ్వలేడు. తను యింకా పట్టుపట్టితే యిల్లు అమ్ముతాడు. అప్పుడేమవుతుంది! వున్న ఒక్క ఆధారమూ పోతుంది. మిగిలిన జీవితం అంతా ఏమవుతుందో? అభివృద్ధిలోకి రావల్సిన పిల్లలు అక్క ధర్మమా అంటూ బికారుల్లాగ వీధుల్లో తిరిగే పరిస్థితి వస్తుంది. ఇంతమందిని బాధపెట్టే యీ పెళ్లి చేసుకోకపోతేనేం? గోపాల్ అయినా కనీసం నువ్వులేంది బతకలేను అనటం లేదుగదా? తను కాక పోతే మరో అమ్మాయి! ఎవరో ఒకరు. అతని అప్పుతీర్చే కట్నం తెచ్చేఅమ్మాయి! అతనికి పెళ్లికన్నా, ప్రేమకన్నా కట్నం, అప్పు ముఖ్యం. కానివ్వు. నిజానికి అతని పక్షంగా ఆలోచిస్తే అంతా కరక్టే! అతను మాత్రం ఎక్కడ్నుంచి తెస్తాడు! ఛీ! ఛీ! వెధవ డబ్బు సమస్యలు! వున్నవాళ్ళ దగ్గర కోట్లుకోట్లు వుండటం, లేనివాళ్ళ దగ్గర ఏమీ లేకపోటం; యిలా వుంది పరిస్థితి.

రాత్రి చాలాసేపు నిద్రకు దూరమయి అశ్విని ఆలోచించింది. ఎందుకు తనింతగా బాధపడాలి! పెళ్ళిలేకుండా మొగోడు వుండ టంలేదా, అలాగే తనూను! అతను కట్నం అడిగినప్పుడే అశ్విని మనసు విరిగిపోయింది. మనసులో ముల్లు విరి గింది. ప్రేమదారి ప్రేమదీ, కట్నాలదారి కట్నాలదీ.

రెండు రోజుల తర్వాత అశ్విని ఓ కాగితం పట్టుకుని యింటికి వచ్చింది.

వుత్సాహంగా.

తండ్రి మంచంమీద పడుకున్నాడు అప్పుడే భోజనంచేసి.

"నాన్నా!" అంది అశ్వని. ఎంత దాచుకున్నా గొంతులో ఆనందం పెల్లుబికి మాటలో కలుస్తూనే వుంది.

కప్పుకేసి చూస్తున్న తండ్రీ, పాత చీరకు అతుకులు వేస్తున్న తల్లీ ఒక్క-సారే తలలు ఎత్తి చూశారు.

"ఉద్యోగం, నాన్నా! బాలానంద కేంద్రంలో.' అశ్వని తండ్రి మంచం మీద కూర్చుంది.

గణపతి ఒక్కక్షణం కాగితంకేసీ, అశ్వనీ మొహంకేసీ మార్చిమార్చి చూశాడు, "ఎవరికమ్మా ఉద్యోగం?"

"నాకే నాన్నా, రేపు ఫస్టునుంచి చేర

మెన్నాడు వచ్చి టీచర్‌గా!''

''అశ్వనీ! నీకు .... మతిపోయిందా? మీ నాన్నగారు పెళ్లి లగ్నం పెట్టుకు రావాలనుకుంటూంటే? కామాక్షి అంది.

''ఇల్లు అమ్మేశారా?' అశ్వని అనుమానంగా అంది తండ్రివంక చూస్తూ.

''ఇల్లా! ఇల్లు అమ్ముతారని ఎవరు చెప్పారు? బాంకులో వుందిగా ...గణపతి మాటలకోసం తడువుకున్నాడు.

''నాకు తెలీని బాంకు అకౌంట్ మనకేం వుంది, నాన్నా! ఇల్లు అమ్మి ఎలాగో అలాగ నా బాధ తీర్చుకుందామనుకున్నారు గదూ?'

గణపతి లేచికూర్చున్నాడు. ''నువ్వు నాకు బాధా?! నువ్వు యీ యింటి దీపానివి, అశ్వనీ! నీ తర్వాతే నాకు మిగిలిన పిల్లలు. నీ సుఖమే నాకు కావలసింది"

అదే నిజమయితే నాకు యీ పెళ్లి యిష్టం లేదు. నాన్నా వున్న ఒక్క ఆధారమూ పోయి మీరు వీధిలో ఉంటే నేను సుఖంగా ఎలా వుంటాను నాన్నా! నన్ను అంత స్వార్థపరురాలిగా వూహించావన్న మాట!'' నిష్ఠూరంగా అంది.

''అద్దికాదు, అశ్వనీ! గోపాల్ అన్నదీ నిజమేగద. అతని అప్పులు మాత్రం తీరాలా?''

అశ్వనికోపం వచ్చింది. ''అవు న్నాన్నా! అతని అప్పులు తీరాలంటే మనం అప్పులపాలు కావాలి. నే నోమాట చెబుతాను విను. నన్ను నీ మొదటి మగపిల్లవాడనుకో నేనూ వుద్యోగం చేస్తాను. నీకు తోడుగా వుంటాను. ఇది మంచి వుద్యోగం నాన్నా! మన పరిస్థితి యింకొంచెం మెరుగవుతుంది, కాదనక.'' ఆర్థింపుగా అంది.

గణపతి నిట్టూర్చాడు. ''చివరికి ఆడపిల్ల సంపాదన తినేగతి పట్టిందన్నమాట ఎప్పటికయినా ఓ యింటికి పోవాల్సిన దానివి. ఆ మాట అంటేనే నాకు వొళ్ళు మండుకొస్తూంది. ఆడపిల్ల సంపాదన తినకూడదా? మరి వేలు గుమ్మరించి నాకు ఎందుకు చదువు చెప్పించావు? ఊరికే కూర్చుంటే ఏం వొరుగుతుంది? ఒకడు సంపాదించినదానిమీద పదిమంది బతుకు గాబట్టే మనదేశం ఇంత దరిద్రమయింగా వుంది. ఆడపిల్ల సంపాదన మొగుడివైపు వాళ్ళే తినాలా? ఎంత అన్యాయంగా మాట్లాడతారు! ఈ మాట మనసులో ఉన్నంతకాలం మన సంఘం ముందుకు నడవదు.''

ఎంతయినా పిల్లా పాపలతో కళకళ....'' కామాక్షి అందుకుంది.

''అబ్బ. నువ్వు మరి చాదస్తం!' అశ్వని। అంది. ''ఏం, నాన్నా? వాళ్ళక్కబురుపెట్టు ఆ సంబంధం అక్కర్లేదని.''

"అదికాదు అశ్వనీ. అతన్ని ప్రేమించానన్నావు?'

''అది పొస్టు నాన్నా! నేను ఇప్పట్లో పెళ్ళి చేసుకోదలుచుకోలేదు.'

గణపతి అశ్వనికేసి చూశాడు. కళ్ళు మెరుస్తున్నాయి. అది తడి మెరుపో, ఆనందం మెరుపో అర్థంకాలేదు.

చిన్నగా నిట్టూర్చి వూరుకున్నాడు.

—